
THÔNG TIN HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC

GIỚI THIỆU SÁCH MỚI

Vừa qua, Nhà xuất bản Tư pháp cho xuất bản cuốn sách chuyên khảo: *“Bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh quốc tế và các quyền con người bằng pháp luật hình sự trong giai đoạn xây dựng Nhà nước pháp quyền”* của tập thể tác giả là các nhà khoa học - thực tiễn trong lĩnh vực tư pháp hình sự của đất nước biên soạn và do Chủ nhiệm Khoa kiêm Trưởng Bộ môn Tư pháp hình sự của Khoa Luật trực thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội, PGS.TSKH Lê Văn Cẩm (Lê Cẩm) làm chủ biên.

Như chúng ta đã biết, an ninh quốc gia của bất kỳ một Nhà nước nào với các bộ phận cơ bản hợp thành như: sự ổn định của chế độ hợp hiến; sự tồn tại và bền vững của hệ thống chính trị và bộ máy chính quyền từ Trung ương đến các địa phương; sự bất khả xâm phạm về độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ trên cơ sở một trật tự pháp luật nhất định) sẽ không bao giờ yên ổn trước nguy cơ bị uy hiếp bởi các tội xâm hại hòa bình và nhân loại (từ bên ngoài), nếu việc bảo vệ nó không gắn liền với việc thực hiện một chính sách đối ngoại hòa bình, hữu nghị và hợp tác với cộng đồng quốc tế để cùng chung sức góp phần gìn giữ an ninh quốc tế trong khu vực và trên thế giới, đồng thời cũng sẽ không thể tránh khỏi sự đe dọa xâm hại của các tội phạm hình sự (từ bên trong), nếu việc bảo vệ nó không kèm theo việc thực thi một chính sách đối nội nhân đạo, tôn trọng và bảo vệ tốt nhất và đầy đủ các quyền và tự do của con người và của công dân ngay trên lãnh thổ của chính đất nước mình.

Nhận thức được tầm quan trọng của việc bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh quốc tế và các quyền con người, tại Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương tại Đại hội lần thứ X của Đảng khi đề cập đến mục tiêu và phương hướng phát triển đất nước năm năm (2006 - 2010) và việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa đã nhấn mạnh sự cần thiết của việc *“tăng cường an ninh, mở rộng quan hệ đối ngoại, chủ động hội nhập...”*, đồng thời *“xây dựng hệ thống cơ quan tư pháp trong sạch, vững mạnh, dân chủ nghiêm minh, bảo vệ công lý, quyền con người...”*⁽¹⁾. Mặt khác, trong giai đoạn xây dựng Nhà nước pháp quyền, cũng như trước xu thế có tính quy luật của sự hội nhập quốc tế của Việt Nam với các nước trong khu vực và trên thế giới hiện nay việc phân tích khoa học để làm sáng tỏ về mặt lý luận những vấn đề về bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh quốc tế và các quyền con người tư cách là ba nhóm khách thể loại rất quan trọng được bảo vệ bằng pháp luật hình sự có ý nghĩa rất quan trọng trên ba phương diện: *lập pháp* - hoàn thiện hệ thống pháp luật trong lĩnh vực tư pháp hình sự; *thực tiễn* - nâng cao hiệu quả của việc bảo vệ an ninh quốc gia, bảo vệ an ninh quốc tế, đấu tranh chống tội khủng bố và các tội phạm có tính chất quốc tế, cũng như bảo vệ các quyền con người bằng pháp luật hình sự và; *lý luận* - lý giải sao cho việc bảo vệ các khách thể loại này được phân tích và đưa ra phải đáp ứng

⁽¹⁾ Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2006, các tr.76 và 126-127.

kip thời các nhu cầu cấp bách của thực tiễn xã hội và phù hợp với những điều kiện cụ thể (về kinh tế-xã hội, chính trị-pháp lý, văn hóa, lịch sử - truyền thống, v.v...) của đất nước trong giai đoạn phát triển hiện nay. Hơn nữa, đây cũng chính là nhiệm vụ để thực hiện nghiêm chỉnh công cuộc cải cách tư pháp mà Đảng và Nhà nước đã đề ra trong các Nghị quyết số 08/NQ-TW của Bộ Chính trị "Về một số nhiệm vụ trọng tâm của công tác tư pháp trong thời gian tới" ngày 2/1/2002 và Nghị quyết số 49/NQ-TW "Về chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020" ngày 2/6/2005.

Do đó, trước yêu cầu cấp bách và cần thiết trên phương diện lý luận, thực tiễn và lập pháp nhằm thực hiện nhiệm vụ trên, Nhà xuất bản Tư pháp cho xuất bản cuốn sách chuyên khảo "Bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh quốc tế và các quyền con người bằng pháp luật hình sự trong giai đoạn xây dựng Nhà nước pháp quyền" là bắt nhịp được hơi thở của thời cuộc và thời đại, cũng như tiếp bước nhanh chóng và kịp thời trong việc thực hiện các Nghị quyết, văn bản của Đảng và Nhà nước. Nội dung cuốn sách bao gồm bốn chương đề cập đến năm nhóm vấn đề cơ bản và quan trọng sau đây:

1) Nhóm vấn đề *thứ nhất* - nghiên cứu một số vấn đề chung về an ninh quốc gia, an ninh quốc tế và quyền con người dưới góc độ Luật hình sự.

2) Nhóm vấn đề *thứ hai* - nghiên cứu việc bảo vệ an ninh quốc gia bằng pháp luật hình sự.

3) Nhóm vấn đề *thứ ba* - nghiên cứu việc bảo vệ an ninh quốc tế bằng pháp luật hình sự.

4) Nhóm vấn đề *thứ tư* - nghiên cứu việc bảo vệ các quyền con người bằng pháp luật hình sự và;

5) Nhóm vấn đề *thứ năm* - đưa ra các luận điểm có tính chất tổng kết về việc bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh quốc tế và bảo vệ các quyền con người đã được nghiên cứu dưới khía cạnh Luật hình sự, đồng thời ở các mức độ khác nhau đề xuất các kiến giải khoa học hoặc các kiến giải lập pháp nhằm hoàn thiện một số quy phạm pháp luật hình sự có liên quan đến việc bảo vệ ba nhóm khách thể loại đã nêu.

Cuốn sách dành cho các nhà khoa học-luật gia, ngoại giao, các nghiên cứu sinh, học viên cao học và sinh viên thuộc chuyên ngành Tư pháp hình sự tại các cơ sở đào tạo Đại học và Sau đại học Luật, các Viện nghiên cứu khoa học pháp lý, đồng thời cho các cán bộ nghiên cứu và cán bộ thực tiễn đang công tác tại các cơ quan Điều tra, Viện kiểm sát và Tòa án, cũng như cho tất cả ai quan tâm đến những vấn đề lý luận và thực tiễn về bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh quốc tế và các quyền con người bằng pháp luật hình sự trong giai đoạn xây dựng Nhà nước pháp quyền hiện nay ở Việt Nam.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Trịnh Tiến Việt

GIỚI THIỆU SÁCH MỚI

Về cơ sở pháp lý, trách nhiệm hình sự là một dạng của trách nhiệm pháp lý và được thể hiện bằng việc người phạm tội bị áp dụng một hoặc nhiều các biện pháp cưỡng chế hình sự khác nhau của Nhà nước do luật hình sự quy định. Là hậu quả pháp lý của việc thực hiện tội phạm, trách nhiệm hình sự chỉ phát sinh (xuất hiện) khi có sự việc phạm tội và chính vì thế, nó là dạng trách nhiệm pháp lý nghiêm khắc nhất so với bất kỳ dạng trách nhiệm pháp lý nào khác. Trách nhiệm hình sự chỉ được thực hiện trong phạm vi của quan hệ pháp luật hình sự giữa hai bên với tính chất là hai chủ thể có các quyền và nghĩa vụ nhất định - một bên là Nhà nước, còn bên kia là người phạm tội. Theo quy định của pháp luật, một người chỉ có thể phải chịu trách nhiệm hình sự (hay phải chịu trách nhiệm hình sự) khi người đó có đầy đủ cơ sở và những điều kiện của trách nhiệm hình sự về một tội phạm. Tuy nhiên, trên thực tế có một số trường hợp mặc dù có đầy đủ cơ sở và những điều kiện của trách nhiệm hình sự nhưng khi có đủ những điều kiện nhất định (hoặc xét thấy không cần thiết phải truy cứu trách nhiệm hình sự), thì một người đã phạm tội có thể không phải chịu trách nhiệm hình sự, chịu trách nhiệm hình sự hạn chế hoặc cũng có thể được miễn trách nhiệm hình sự.

Chế định trách nhiệm hình sự và chế định miễn trách nhiệm hình sự là hai chế định quan trọng trong luật hình sự Việt Nam và có ý nghĩa rất to lớn trong việc giải quyết trách nhiệm hình sự và hình phạt của người phạm tội, trong công tác đấu tranh phòng và chống tội phạm, bảo vệ trật tự pháp luật và pháp chế, đồng thời bảo vệ lợi ích của Nhà nước, của xã hội và của công dân. Tuy nhiên, hiện nay trong khoa học luật hình sự xung quanh chế định trách nhiệm hình sự và chế định miễn trách nhiệm hình sự còn nhiều vấn đề đòi hỏi phải tiếp tục nghiên cứu và có quan điểm thống nhất (như: khái niệm, bản chất pháp lý, các đặc điểm cơ bản, cơ sở và những điều kiện của trách nhiệm hình sự, vấn đề trách nhiệm hình sự của pháp nhân, trách nhiệm hình sự trong một số trường hợp đặc biệt, khái niệm, bản chất pháp lý, các đặc điểm cơ bản của miễn trách nhiệm hình sự, những hậu quả pháp lý khi người phạm tội được miễn trách nhiệm hình sự...). Mặt khác, cho đến nay trong khoa học luật hình sự Việt Nam cũng chưa có một công trình khoa học nào đề cập một cách đồng bộ, toàn diện và có hệ thống cùng một lúc đến hai chế định trách nhiệm hình sự và miễn trách nhiệm hình sự (mặc dù giữa chúng có mối liên hệ chặt chẽ và mật thiết với nhau). Khái niệm, cơ sở và nội dung của chế định miễn trách nhiệm hình sự cũng xuất phát từ khái niệm, cơ sở và nội dung của chế định trách nhiệm hình sự. Ngoài ra, nhiều vấn đề lý luận-thực tiễn xung quanh hai chế định này cũng đòi hỏi cần phải được tiếp tục nghiên cứu một cách sâu sắc hơn.

Do đó, việc tiếp tục nghiên cứu có hệ thống và toàn diện hơn nữa để làm sáng tỏ về mặt khoa học các quy định của pháp luật hình sự Việt Nam hiện hành về chế định trách nhiệm hình sự và chế định miễn trách nhiệm hình sự, vấn đề áp dụng chúng trong thực tiễn, đồng thời đưa ra mô hình lý luận của các quy phạm về các chế định này để hoàn thiện chúng dưới góc độ kỹ thuật lập pháp và góc độ nhận thức - khoa học không chỉ có ý nghĩa lý luận - thực tiễn và pháp lý quan trọng, mà còn có tính thời sự cấp thiết. Đây chính là lý do luận chứng cho việc Nhà xuất bản Tư pháp cho xuất bản cuốn sách tham khảo "*Trách nhiệm hình sự và miễn trách nhiệm hình sự: Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*" của tập thể tác giả do Chủ nhiệm Khoa kiêm Trường Bộ môn

Tư pháp hình sự - Khoa Luật trực thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội - PGS.TSKH Lê Văn Cẩm (Lê Cẩm) làm chủ biên.

Cuốn sách dành cho các nhà khoa học - luật gia, các nghiên cứu sinh, học viên cao học và sinh viên thuộc chuyên ngành Tư pháp hình sự tại các cơ sở đào tạo Đại học và Sau đại học Luật, đồng thời cho các cán bộ nghiên cứu và cán bộ thực tiễn đang công tác tại các cơ quan Điều tra, Viện kiểm sát và Tòa án, cũng như cho tất cả ai quan tâm đến những vấn đề lý luận-thực tiễn về hai chế định trách nhiệm hình sự và miễn trách nhiệm hình sự.

Xin giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Trịnh Tiến Việt